

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

2 септември 2021 година*

„Преюдициално запитване — Предотвратяване на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм — Директива (ЕС) 2015/849 — Директива 2005/60/ЕО — Престъпление по изпиране на пари — Изпиране, осъществено от извършителя на предикатното престъпление („самоизпиране“)

По дело C-790/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Curtea de Apel Braşov (Апелативен съд Брашов, Румъния) с акт от 14 октомври 2019 г., постъпил в Съда на 24 октомври 2019 г., в рамките на производство по дело

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

срещу

LG,

MH,

при участието на:

Agentia Națională de Administrare Fiscală — Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев, председател на състава, А. Kumin, Т. von Danwitz, Р. G. Xuereb и I. Ziemele (докладчик), съдии,

генерален адвокат: G. Hogan,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: румънски.

като има предвид становищата, представени:

- за Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov, от С. Constantin Sandu, в качеството на представител,
- за румънското правителство, от Е. Gane и L. Liţu, в качеството на представители,
- за чешкото правителство, от М. Smolek, J. Vlácil и L. Dvořáková, в качеството на представители,
- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, първоначално от Т. Scharf, М. Wasmeier, R. Troosters и L. Nicolae, а впоследствие от Т. Scharf, М. Wasmeier и L. Nicolae, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 14 януари 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 1, параграф 3, буква а) от Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 2015 г., стр. 73).
- 2 Запитването е отправено в рамките на наказателно производство, образувано срещу LG и МН, тъй като съответно са извършили и участвали в престъпление изпиране на пари.

Правна уредба

Правото на Съвета на Европа

Протокол № 7 към ЕКПЧ

- 3 Член 4 („Забрана за повторно осъждане или повторно изтърпяване на наказание“) от Протокол № 7 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), гласи:

„1. Никой не може да бъде съден или наказан от съда на една и съща държава за престъпление, за което вече е бил оправдан или окончателно осъден съгласно закона и наказателната процедура на тази държава.“

[...]“.

Страсбургската конвенция

- 4 Член 1, буква а) от Конвенцията на Съвета на Европа относно изпирание, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление, подписана в Страсбург на 8 ноември 1990 г. (Série des traités euroréens, № 141, наричана по-нататък „Страсбургската конвенция“), гласи:

„За целите на тази конвенция:

- а) „облага“ означава всяка икономическа изгода от престъпление. Тя може да представлява всякаква собственост според определението на буква „b“ от този член“.

- 5 Член 6, точки 1 и 2 от тази конвенция предвижда:

„1. Всяка страна приема такива необходими законодателни и други мерки съгласно вътрешното ѝ право за определянето като престъпления, когато са извършени умишлено:

- а) преобразуването или прехвърлянето на собственост със знанието, че тази собственост е облага, за целите на укриване и прикриване на незаконния произход на собствеността или подпомагането на всяко лице, което е замесено в извършването на [предикатното] престъпление, с цел избягването на правни последици от неговата дейност;

[...]

2. За прилагането и спазването на точка 1 на този член:

[...]

- б) може да е предвидено, че посочените в тази точка престъпления не се прилагат за лицата, извършили [предикатното] престъпление;

[...]“.

Варшавската конвенция

- 6 Конвенцията на Съвета на Европа относно изпирание, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпление и относно финансирането на тероризма, подписана във Варшава на 16 май 2005 г. (Série des traités du Conseil de l'Europe № 198, наричана по-нататък „Варшавската конвенция“), влязла в сила на 1 май 2008 г., съдържа в член 1, буква а) същото определение на израза „облага“ като Страсбургската конвенция.

7 Член 9, параграфи 1 и 2 от тази конвенция гласи следното:

„1. Всяка страна приема необходимите законодателни и други мерки за определянето съгласно вътрешното ѝ право като престъпления, когато са извършени умишлено:

а) преобразуването или прехвърлянето на имущество, знаейки, че това имущество е облага, за целите на укриване [или] прикриване на незаконния произход на имуществото или за подпомагане на всяко лице, което е замесено в извършването на [предикатното] престъпление, с цел избягване на правните последици от неговите действия;

[...]

2. За прилагането или спазването на параграф 1 на този член:

[...]

б) може да е предвидено, че посочените в този параграф престъпления не се прилагат за лицата, извършили [предикатното] престъпление;

[...]“.

Обяснителните доклади на Страсбургската и Варшавската конвенция

8 В Обяснителните доклади на Страсбургската и Варшавската конвенция се посочва, че в член 6, точка 2, буква б) от Страсбургската конвенция и член 9, параграф 2, буква б) от Варшавската конвенция се отчита факта, че в някои държави в приложение на основните принципи на националното им наказателно право лицето, което е извършило предикатното престъпление, не извършва още едно престъпление с изпирането на облагите от това предикатно престъпление, докато други държави вече са приели законодателство в този смисъл.

Правото на Съюза

Рамково решение 2001/500/ПВР

9 Член 1 от Рамково решение 2001/500/ПВР на Съвета от 26 юни 2001 година относно прането на пари, идентифицирането, проследяването, замразяването, изземването и конфискацията на средствата и приходите от престъпна дейност (ОВ L 182, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 175) предвижда:

„С оглед да се подобри борбата с организираната престъпност, държавите членки приемат необходимите мерки, за да не правят или да не поддържат резерви към следните членове от [Страсбургската конвенция]:

[...]

б) член 6, в случай на тежки престъпления. Тези престъпления във всички случаи трябва да включват престъпления, които се наказват с лишаване от свобода или с мярка задържане с максимален срок повече от една година, или престъпления, които се наказват с лишаване от свобода или с мярка задържане с минимален срок повече от шест месеца в държавите, чиито правни системи предвиждат минимален праг за престъпленията“.

10 Съгласно член 2 от това рамково решение:

„Всяка държава членка приема необходимите мерки, съответстващи на системата ѝ за налагане на наказания, за да гарантира, че престъпленията, посочени в член 6, параграф 1, букви а) и б) от [Страсбургската конвенция], така както произтичат от член 1, буква б) от настоящото рамково решение, [...] се наказват с лишаване от свобода за максимален срок, който не може да бъде по-малко от четири години“.

Директива 2005/60/ЕО

11 Съображения 1, 5 и 48 от Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм (ОВ L 309, 2005 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 214) гласят:

„1) Големите потоци от мръсни пари могат да навредят на стабилността и репутацията на финансовия сектор и да застрашат единния пазар, а тероризмът разтърсва самите основи на нашето общество. Освен методите на наказателното право до резултати могат да доведат и превантивните усилия посредством финансовата система.

[...]

5) Изпирането на пари и финансирането на тероризъм често се извършват в международен контекст. Мерките, възприети единствено на национално равнище или дори на равнище[то на Европейския съюз], без да се взема предвид международната координация и сътрудничество, биха имали много ограничен ефект. Затова мерките, възприети от [Съюза] в тази област, трябва да бъдат в съответствие с другите действия, предприети на други международни форуми. Действията на [Съюза] трябва да продължават да вземат предвид особено Препоръките на Групата за финансово действие срещу изпирането на пари (наричана по-нататък FATF), която представлява водещият международен орган, действащ в борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризъм. Тъй като Препоръките на FATF бяха значително преработени и разширени през 2003 г., настоящата директива трябва да бъде в съответствие с този нов международен стандарт.

[...]

48) Настоящата директива зачита основните права и спазва признатите принципи, по-конкретно от Хартата на основните права на Европейския съюз. Нищо в настоящата директива не следва да се тълкува или прилага по начин, който не е съобразен с [ЕКПЧ]“.

12 Член 1, параграфи 1 и 2 от посочената директива предвижда:

- „1. Държавите членки гарантират, че изпирането на пари и финансирането на тероризъм са забранени.
2. За целите на настоящата директива следното поведение, когато е извършено умишлено, се разглежда като изпиране на пари:
- а) преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество е получено чрез престъпна дейност или чрез акт на участие в такава дейност с цел да бъде укрит или прикрит незаконният произход на имуществото или оказването на съдействие на всяко лице, което е замесено в извършването на подобна дейност, да избегне законните последици от деянията си;
 - б) скриването или прикриването на истинското естество, произход, местонахождение, разположение, движение, права по отношение на или притежаване на имущество със знанието, че това имущество произхожда от престъпна дейност или от участие в такава дейност;
 - в) придобиването, владението или използването на имущество със знанието в момента на приемане, че това имущество е произлязло от престъпна дейност или от участие в такава дейност;
 - г) участието в сдружение за извършване, опити за извършване и подбудителство и помагачество, улесняване и даване на съвети при извършването на някое от действията, посочени в предходните точки“.

13 Член 5 от Директива 2005/60 предвижда, че „[д]ържавите членки могат да приемат или да запазят в сила по-строги разпоредби в областта, обхваната от настоящата директива, за да предотвратят изпирането на пари и финансирането на тероризъм“.

Директива 2015/849

14 Член 1 от Директива 2015/849 гласи:

- „1. Целта на настоящата директива е предотвратяване използването на финансовата система на Съюза за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.
2. Държавите членки гарантират, че изпирането на пари и финансирането на тероризъм са забранени.
3. За целите на настоящата директива, за изпиране на пари се счита следното деяние, когато е извършено умишлено:
- а) преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество е придобито от престъпна дейност или от акт на участие в такава дейност, за да бъде укрит или прикрит незаконният произход на имуществото или за да се подпомогне лице, което участва в извършването на такова действие с цел да се избегнат правните последици от деянието на това лице;

- б) укриването или прикриването на естеството, източника, местонахождението, разположението, движението, правата по отношение на или собствеността върху имущество със знанието, че това имущество е придобито от престъпна дейност или от акт на участие в такава дейност;
- в) придобиването, владението или използването на имущество със знанието в момента на получаване, че това имущество е придобито от престъпна дейност или от акт на участие в такава дейност;
- г) участието в сдружаване с цел извършване, опитът за извършване, както и подпомагането, подбуждането, улесняването и даването на съвети при извършването на някое от действията, посочени в букви а), б) и в).

[...]“.

Директива (ЕС) 2018/1673

- 15 Съображения 1 и 11 от Директива (ЕС) 2018/1673 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година за борба с изпирането на пари по наказателноправен ред (ОВ L 284, 2018 г., стр. 22) предвиждат:

„(1) Изпирането на пари и свързаните с него финансиране на тероризма и организирана престъпност продължават да бъдат значителни проблеми на равнището на Съюза, което се отразява неблагоприятно на целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор и застрашава вътрешния пазар и вътрешната сигурност на Съюза. За преодоляване на тези проблеми и за допълване и укрепване на прилагането на Директива [2015/849] целта на настоящата директива е да противодейства по наказателноправен ред на изпирането на пари, като предоставя възможност за по-ефикасно и по-бързо трансгранично сътрудничество между компетентните органи.

[...]

- (11) Държавите членки следва да гарантират, че определени видове дейности по изпиране на пари са наказуеми и когато са извършени от извършителя на престъпната дейност, от която е получено съответното имущество („самоизпиране“). В такива случаи, когато дейността по изпирането на пари не се ограничава до самото притежаване или използване на имущество, а включва също така прехвърляне, преобразуване, укриване или прикриване на имущество и води до допълнителни вреди извън вредите, които вече са причинени от престъпната дейност, например като се пуска в обращение полученото от престъпната дейност имущество и по този начин се прикрива незаконният му произход, тази дейност по изпиране на пари следва да бъде наказуема“.

- 16 Член 3 от тази директива е озаглавен „Престъпления по изпиране на пари“ и предвижда:
- „1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че когато са извършени умишлено, следните деяния са наказуеми като престъпления:
- а) преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество е придобито от престъпна дейност, за да бъде укрит или прикрит незаконният произход на имуществото или за да се подпомогне лице, което участва в извършването на такова действие, с цел да се избегнат правните последици от деянието на това лице;
 - б) укриването или прикриването на естеството, източника, местонахождението, разположението или движението на имущество, правата по отношение на това имущество или собствеността върху него със знанието, че това имущество е придобито от престъпна дейност;
 - в) придобиването, притежаването или използването на имущество със знанието в момента на получаване, че това имущество е придобито от престъпна дейност.
2. Държавите членки могат да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че деянията, посочени в параграф 1, са наказуеми като престъпления, когато извършителят е подозирал или е трябвало да знае, че имуществото е придобито от престъпна дейност.
- [...]
5. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че деянията, посочени в параграф 1, букви а) и б), са наказуеми като престъпления, когато са извършени от лица, които са извършили или са участвали в престъпната дейност, от която е получено имуществото“.
- 17 Съгласно член 13, параграф 1 от посочената директива държавите членки привеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с нея, до 3 декември 2020 г.

Румънското право

- 18 Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului (Закон № 656/2002 относно мерките за предотвратяване и борба с изпирането на пари и финансирането на тероризъм) от 7 декември 2002 г. (*Monitorul Oficial al României*, част I, бр. 904 от 12 декември 2002 г.) в действащата му към момента на настъпване на фактите в главното производство редакция (наричан по-нататък „Закон № 656/2002“) транспонира в румънското право по-специално Директива 2005/60.

19 Член 29, параграф 1 от Закон № 656/2002 гласи:

„1) Следните деяния съставляват престъплението изпиране на пари и се наказват с лишаване от свобода от 3 до 12 години:

- a) преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество произхожда от извършването на престъпление, за да бъде укрит или прикрит незаконният произход на това имущество или да се помогне на извършителя на престъплението, от което е придобито имуществото, да избегне наказателното преследване в досъдебната и съдебната фаза или изпълнението на наказанието,
- b) укриването или прикриването на действителното естество, произхода, местонахождението, разположението, движението, правата по отношение на или собствеността върху имущество със знанието, че това имущество е придобито чрез извършването на престъпление;
- c) придобиването, владението или ползването на имущество със знанието, че това имущество е придобито чрез извършването на престъпление“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 20 На 15 ноември 2018 г. Tribunalul Braşov (Окръжен съд Брашов, Румъния) постановява срещу подсъдимия LG осъдителна присъда, с която му налага наказание лишаване от свобода за срок от 1 година и 9 месеца, като отлага под условие изпълнението на наказанието, за престъплението изпиране на пари, предвидено в член 29, параграф 1, буква а) от Закон № 656/2002, за 80 деяния, извършени между 2009 г. и 2013 г. Съответните пари са получени от престъплението данъчна измама, извършено от LG. Наказателното преследване във връзка с посоченото престъпление данъчна измама приключва след възстановяването на дължимите суми от заинтересованото лице.
- 21 Посоченият съд констатира, че през периода 2009—2013 г. LG не е вписвал в счетоводните отчети на дружество, чийто управител е бил, данъчни документи, представляващи доказателство за получаването на приходи, което се квалифицира като „данъчна измама“ по смисъла на румънското право. Получените от тази данъчна измама парични суми са преведени по банковата сметка на друго дружество, на което МН е била управител, и след това са изтеглени от LG и МН. Този превод е извършен въз основа на договор за прехвърляне на вземания, сключен между LG, дружеството, на което той е бил управител, и дружеството, на което МН е била управител. По силата на този договор за прехвърляне сумите, дължими на LG от дружеството, на което той е бил управител, са платени от клиенти на посоченото дружество по банковата сметка на управляваното от МН дружество.
- 22 Tribunalul Braşov (Окръжен съд Брашов) също констатира, че за извършването на престъплението изпиране на пари LG е бил подпомаган от МН, но оправдава последната, с мотива че условието за вменяването на отговорност за престъплението не е било изпълнено, тъй като не е било доказано, че заинтересованото лице е знаело, че LG е изпрал пари, получени от данъчна измама.

- 23 На 13 декември 2018 г. Curtea de Apel Braşov (Апелативен съд Брашов, Румъния) е сезиран с протест от Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (прокуратура при Окръжен съд Брашов, наричана по-нататък „прокуратурата“) и жалби от LG и от гражданския ищец, а именно Agenția Națională de Administrare Fiscală, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov (Национална агенция на данъчната администрация, Регионална генерална дирекция на публичните финанси Брашов, Румъния), срещу решението на Tribunalul Braşov (Окръжен съд Брашов).
- 24 Впоследствие LG оттегля жалбата си. Протестът на прокуратурата се отнася по-специално до основателността на оправдателната присъда на МН за съучастие в престъплението пране на пари. От своя страна гражданският ищец оспорва третирането на последвалия наказателното преследване граждански иск по отношение на размера на обезщетението, което подсъдимият е бил осъден да заплати.
- 25 Запитващата юрисдикция обяснява, че иска тълкуване на Директива 2015/849, макар да не е транспонирана в румънското право в предвидения срок, тъй като тази директива определя престъплението изпиране на пари по същия начин като Директива 2005/60, която е действала към момента на настъпване на фактите в главното производство и е транспонирана в румънското право със Закон № 656/2002.
- 26 Запитващата юрисдикция счита, че член 1, параграф 3, буква а) от Директива 2015/849 трябва да се тълкува в смисъл, че извършителят на престъплението изпиране на пари, което по естеството си е вторично престъпление, произтичащо от предикатното престъпление, не може да бъде извършител на това предикатно престъпление.
- 27 Според тази юрисдикция подобно тълкуване произтича от преамбюла и от член 1, параграф 3 от Директива 2015/849, както и от граматическия, семантичен и телеологичен анализ на израза „със знанието, че това имущество е придобито от престъпна дейност“, който би имал смисъл само ако извършителят на предикатното престъпление е различен от извършителя на престъплението изпиране на пари. Освен това последната част от изречението, съдържащо се в член 1, параграф 3, буква а) от Директива 2015/849 („или за да се подпомогне лице, което участва в извършването на такова действие с цел да се избегнат правните последици от деянието на това лице“) е свързано не с извършителя на изпирането на пари, а с извършителя на предикатното престъпление.
- 28 Освен това според тази юрисдикция да се приеме, че извършителят на предикатното престъпление би могъл да бъде и извършител на престъплението изпиране на пари, би означавало да се наруши принципът *ne bis in idem*.
- 29 При тези обстоятелства Curtea de Apel Braşov (Апелативен съд Брашов) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 1, параграф 3, буква а) от Директива [2015/849] да се тълкува в смисъл, че лицето, което осъществява изпълнителното деяние на състава на престъплението изпиране на пари, винаги е различно от лицето, което извършва предикатното престъпление (предходното престъпление, от което са получени парите — предмет на изпирането на пари)?“.

Производството пред Съда

- 30 С писмо от 6 януари 2020 г. Съдът приканва запитващата юрисдикция да му потвърди, че LG е оттеглил въззивната си жалба срещу решението на Tribunalul Brasov (Окръжен съд Брашов) от 15 ноември 2018 г. и ако това е така, до каква степен отговорът на поставения въпрос все още е необходим за решаването на спора в главното производство.
- 31 В отговора на това писмо, постъпил в Съда на 16 януари 2020 г., запитващата юрисдикция потвърждава, че LG е оттеглил тази жалба, без обаче това оттегляне да има последици за релевантността на преюдициалното запитване поради протеста на прокуратурата и жалбата и на гражданския ищец. Разглеждането на протеста и жалбата всъщност задължава запитващата юрисдикция да се произнесе по наличието на обстоятелствата, свързани със съответствието между престъпното деяние и деянието, в което са упрекнати LG и МН, с незаконосъобразността и вменяването на отговорност на последните по отношение на престъплението изпиране на пари, така че от отговора на поставения въпрос зависи самото решаване на спора по същество.
- 32 Освен това запитващата юрисдикция уточнява, че в главното производство ще се произнесе като последна инстанция.

По преюдициалното запитване

По допустимостта

- 33 Румънското правителство оспорва допустимостта на преюдициалното запитване. Това правителство изтъква най-напред, че след оттеглянето на въззивната жалба от LG запитващата юрисдикция вече не следва да се произнася по осъждането на последния за престъплението изпиране на пари. Ето защо не била доказана полезността на отговора на поставения въпрос за решаването на спора в главното производство.
- 34 По-нататък, представянето на фактите в основата на спора в главното производство изглеждало неясно, което позволявало да има съмнения за това, че Съдът разполага с всички необходими данни, за да може да се произнесе.
- 35 Накрая, противно на твърденията на запитващата юрисдикция, в румънската съдебна практика нямало никакво разминаване в тълкуването на член 29, параграф 1, буква а) от Закон № 656/2002, който възпроизвежда текста на член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60.
- 36 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда в рамките на сътрудничеството между него и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора в главното производство и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 24 ноември 2020 г., Openbaar Ministerie (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 25 и цитираната съдебна практика).

- 37 От изложеното следва, че въпросите, които се отнасят до правото на Съюза, по презумпция са релевантни. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 24 ноември 2020 г., *Openbaar Ministerie* (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 38 По-конкретно, както следва от самия текст на член 267 ДФЕС, отправеното преюдициално запитване трябва да е „необходимо“, за да може запитващата юрисдикция да постанови „нейното решение“ по образуваното пред нея дело. Така преюдициалното производство по-специално предполага действително наличие на висящ пред запитващата юрисдикция спор, в който последната трябва да се произнесе с решение, отразяващо евентуално решението по преюдициалното запитване (решение от 24 ноември 2020 г., *Openbaar Ministerie* (Съставяне на подправени документи), C-510/19, EU:C:2020:953, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 39 В случая от акта за преюдициално запитване, както и от отговора на запитващата юрисдикция на поставения от Съда въпрос с писмото от 6 януари 2020 г., е видно, че пред запитващата юрисдикция има висящ спор и счита, че за решаването на този спор трябва да се произнесе по същество по въпроса дали извършителят на престъплението изпиране на пари може да бъде извършител на предикатното престъпление. Следователно посочената юрисдикция може да вземе предвид отговора на поставения въпрос.
- 40 Поради това не е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство или че проблемът е от хипотетично естество.
- 41 Освен това, макар описанието на фактите в основата на спора в главното производство да е много кратко и да не е напълно недвусмислено, то все пак позволява да се разберат интересите, зависещи от изхода на главното производство. Освен това то е позволило на румънското, чешкото и полското правителство, както и на Европейската комисия, да представят становища в съответствие с член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз.
- 42 Следователно преюдициалното запитване е допустимо.

По същество

- 43 В самото начало следва да се отбележи, че съгласно постоянната съдебна практика, за да е полезен с отговора си на отправената преюдициална въпрос юрисдикция, може да е необходимо Съдът да вземе предвид норми на правото на Съюза, които националният съд не е посочил във въпроса си (решение от 25 април 2013 г., *Jyske Bank Gibraltar*, C-212/11, EU:C:2013:270, т. 38 и цитираната съдебна практика).
- 44 В случая, макар въпросът на запитващата юрисдикция да се отнася до член 1, параграф 3 от Директива 2015/849, следва да се отбележи, че както е видно от преюдициалното запитване, LG е осъден за извършване на престъплението изпиране на пари, посочено в член 29,

- параграф 1, буква а) от Закон № 656/2002, който транспонира в румънското право член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60, която е била в сила през периода, за който се отнася спорът в главното производство.
- 45 Освен това следва да се констатира, че текстът на разпоредбите на член 1, параграф 2 от Директива 2005/60 и на член 1, параграф 3 от Директива 2015/849 по същество е сходен.
- 46 При тези условия, за да се даде полезен отговор на запитващата юрисдикция, поставеният въпрос следва да се разбира като целящ по същество да се установи дали член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която предвижда, че престъплението изпиране на пари по смисъла на тази разпоредба може да бъде осъществено от извършителя на престъпната дейност, от която са получени съответните пари.
- 47 Съгласно постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ и целите на правната уредба, от която тя е част (решение от 26 септември 2018 г., Baumgartner, С-513/17, ЕУ:С:2018:772, т. 23 и цитираната съдебна практика).
- 48 Член 1, параграф 1 от Директива 2005/60 предвижда, че държавите членки гарантират, че изпирането на пари и финансирането на тероризъм са забранени. От своя страна член 1, параграф 2 от тази директива посочва поведението, което, извършено умишлено, се разглежда като съставляващо престъплението изпиране на пари за целите на Директива 2005/60.
- 49 Член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 се отнася до преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество е получено чрез престъпна дейност или чрез акт на участие в такава дейност с цел да бъде укрит или прикрит незаконният произход на това имущество или оказването на съдействие на всяко лице, което е замесено в извършването на подобна дейност, да избегне законните последици от деянията си.
- 50 От текста на член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 следва, че за да може дадено лице да се счита за извършител на изпиране на пари по смисъла на тази разпоредба, то трябва да знае, че посоченото имущество е получено чрез престъпна дейност или чрез акт на участие в такава дейност.
- 51 Такова условие обаче се състои единствено в изискването извършителят на престъплението изпиране на пари да знае за престъпния произход на съответните пари. Като се има предвид, че това условие непременно е изпълнено по отношение на извършителя на престъпната дейност, от която са получени тези пари, то не изключва възможността последният да може да е извършител на престъплението изпиране на пари по член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60.
- 52 Освен това от текста на член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 следва, че посоченото в тази разпоредба изпълнително деяние се състои по-специално в преобразуването или прехвърлянето на имущество с цел да бъде укрит или прикрит незаконният произход на това имущество.

- 53 Доколкото обаче подобно поведение представлява възможно изпълнително деяние, което, за разлика от самото притежаване или използване на това имущество, не следва автоматично от престъпната дейност, от която е получено посоченото имущество, то може да бъде осъществено както от извършителя на престъпната дейност, от която са получени съответните пари, така и от трето лице.
- 54 От изложеното следва, че текстът на член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 не изключва възможността извършителят на предикатното престъпление, от което са получени изпраните пари, да може да бъде и извършител на посоченото в тази разпоредба престъпление по изпирането на тези пари.
- 55 Що се отнася до нормативния контекст, в който се вписва Директива 2005/60, следва да се припомни, че към датата на приемането ѝ Рамково решение 2001/500 е било в сила. Съгласно член 1, буква б) от това рамково решение, с оглед да се подобри борбата с организираната престъпност, държавите членки трябва да приемат необходимите мерки, за да не правят или да не поддържат резерви по-специално по отношение на член 6, параграф 1, буква а) от Страсбургската конвенция в случай на тежки престъпления и при всички положения в случай на престъпления, които се наказват с лишаване от свобода или с мярка задържане с максимален срок повече от една година, или в случай на престъпления, които се наказват с лишаване от свобода или с мярка задържане с максимален срок повече от шест месеца в държавите, чиито правни системи предвиждат минимален праг за престъпленията.
- 56 Член 6, точка 1 от Страсбургската конвенция предвижда, че всяка страна приема необходимите „законодателни и други мерки“ съгласно вътрешното ѝ право за определянето като престъпления, когато са извършени умишлено, на изброените в тази разпоредба деяния. Посоченото в член 6, точка 1, буква а) от Страсбургската конвенция деяние изпиране по същество е същото като посоченото в член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60.
- 57 Член 6, точка 2, буква б) от Страсбургската конвенция предоставя на страните възможността да предвидят, че посочените в точка 1 от този член 6 престъпления не се прилагат за лицата, извършили предикатното престъпление. Както е видно от обяснителния доклад към тази конвенция, тази разпоредба отчита факта, че в някои държави в приложение на основните принципи на националното им наказателно право лицето, което е извършило предикатното престъпление, не извършва още едно престъпление с изпирането на облагите от това предикатно престъпление.
- 58 От това следва, че към датата на приемане на Директива 2005/60 наказуемостта на посочените в член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 деяния по отношение на извършителя на предикатното престъпление е допустима от гледна точка на Страсбургската конвенция, но държавите членки са имали възможност да не предвидят в наказателното си право такава наказуемост. Освен това същият извод важи по отношение на Варшавската конвенция, съгласно член 9, параграф 2, буква б) от която може да се предвиди, че престъпленията, посочени в параграф 1 от този член 9, не се прилагат за лицата, извършили предикатното престъпление.
- 59 Директива 2005/60, която предвижда в член 1, параграф 1 задължението държавите членки да забранят определени деяния, съставляващи изпиране на пари, без да предписва средствата за прилагането на подобна забрана, и която определя в член 1, параграф 2,

буква а) изпирането на пари по начин, който позволява, без да налага, наказуемостта, по отношение на извършителя на предикатното престъпление, на посочените в тази разпоредба деяния, следователно оставя на държавите членки избора да решат дали следва да въведат такава наказуемост при транспонирането ѝ във вътрешното си право.

- 60 Този извод се потвърждава, от една страна, в съображение 5 от Директива 2005/60, съгласно което тази директива цели да бъде „в съответствие“ с препоръките на FATF, така както са преработени и разширени през 2003 г. Както обаче отбелязва генералният адвокат в точка 45 от заключението си, съгласно първата от тези препоръки държавите могат да предвидят, че престъплението изпиране на пари не може да се прилага за лицата, които са извършили предикатното престъпление, когато това е в противоречие с основните принципи на вътрешното им право.
- 61 От друга страна, както изтъква генералният адвокат в точка 41 от заключението си, член 5 от Директива 2005/60 изрично признава, че държавите членки могат да приемат или да запазят в сила по-строги разпоредби в областта, обхваната от тази директива, за да предотвратят изпирането на пари и финансирането на тероризъм. Впрочем този член, който е част от глава I („Предмет, обхват и дефиниции“) от нея, се прилага по отношение на всички разпоредби в областта, обхваната от тази директива, за да предотвратява изпирането на пари и финансирането на тероризъм (вж. в този смисъл решение от 10 март 2016 г., *Safe Interenvíos*, C-235/14, EU:C:2016:154, т. 78).
- 62 Важно е също да се отбележи, че както следва от съображения 1 и 11 от Директива 2018/1673, последната има за цел борбата с изпирането на пари по наказателноправен ред и налага на държавите членки задължението да гарантират, че определени видове дейности по изпиране на пари са наказуеми и когато са осъществени от извършителя на престъпната дейност, от която са получени тези пари.
- 63 Член 3, параграф 5 от Директива 2018/1673 всъщност предвижда, че държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че деянията, посочени по-специално в член 3, параграф 1, буква а) от тази директива, са наказуеми като престъпления, когато са извършени от лица, които са извършили или са участвали в престъпната дейност, от която е получено имуществото.
- 64 Все пак следва да се отбележи, че описанието на деянието, посочено в член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2018/1673, съответства на описанието на деянието, посочено в член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60.
- 65 Ето защо едва Директива 2018/1673, чийто срок за транспониране е изтекъл на 3 декември 2020 г., въвежда произтичащото от правото на Съюза задължение за държавите членки да инкриминират, що се отнася до извършителя на предикатното престъпление, преобразуването или прехвърлянето на имущество, придобито от такава престъпна дейност, за да бъде укрит или прикрит незаконният произход на имуществото или за да се подпомогне лице, което участва в извършването на това действие, с цел да се избегнат правните последици от деянието на това лице.
- 66 Поради това от нормативния контекст, в който се вписва Директива 2005/60, следва, че тя допуска държава членка да транспонира във вътрешното си право член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60, като предвиди по отношение на извършителя на

предикатното престъпление наказуемост за престъплението изпиране на пари в съответствие с международните си задължения и основните принципи на вътрешното си право.

- 67 Подобен извод се потвърждава от преследваната с Директива 2005/60 цел.
- 68 Всъщност Съдът постановява в това отношение, че Директива 2005/60 има за основна цел да предотвратява използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, видно както от заглавието и съображенията ѝ, така и от факта, че тя е приета в международен контекст, за да направи приложими и задължителни в Съюза препоръките на FATF (вж. решение от 4 май 2017 г., *El Dakkak и Intercontinental*, C-17/16, EU:C:2017:341, т. 32 и цитираната съдебна практика).
- 69 В този смисъл разпоредбите на Директива 2005/60 имат превантивен характер, доколкото имат за цел да установят, чрез подход, основан на риска, набор от превантивни и възпиращи мерки, които позволяват ефективна борба с изпирането на пари и финансирането на тероризъм, както и опазване на стабилността и целостта на финансовата система. Тези мерки са насочени към избягване, или най-малкото към възпрепятстване, доколкото е възможно, на споменатите дейности чрез създаване за тази цел на пречки на всички евентуални техни етапи пред лицата, които извършват изпиране на пари, и тези, които финансират тероризъм (решение от 17 януари 2018 г., *Corporate Companies*, C-676/16, EU:C:2018:13, т. 26).
- 70 Все пак, макар, както следва от съображение 1 от Директива 2005/60, последната да представлява „превантивните усилия посредством финансовата система“, освен методите на наказателното право, транспонирането ѝ в националното право, като се предвижда, че посочените в член 1, параграф 2 от тази директива деяния, съставляващи изпиране на пари, представляват престъпления, допринася ефективно за борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и за опазването на стабилността и целостта на финансовата система, и следователно е в съответствие с нейните цели.
- 71 Наказуемостта на престъплението изпиране на пари по отношение на извършителя на предикатното престъпление също е в съответствие с целите на Директива 2005/60, доколкото, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 43 от заключението си, тя може да затрудни въвеждането на финансови средства с престъпен произход във финансовата система и по този начин допринася за осигуряване на доброто функциониране на вътрешния пазар.
- 72 Следователно, като се има предвид текстът на член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60, нормативният контекст, в който се вписва тази директива, както и преследваната от нея цел, член 1, параграф 2, буква а) от посочената директива трябва да се тълкува в смисъл, че допуска държава членка да транспонира тази разпоредба във вътрешното си право, като предвиди наказуемост по отношение на извършителя на предикатното престъпление на престъплението изпиране на пари. Същият извод се прилага по отношение на член 1, параграф 3, буква а) от Директива 2015/849, тъй като последната директива в това отношение само замества член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60, без да въвежда никакво съществено изменение в него.

- 73 Доколкото запитващата юрисдикция по същество иска да се установи наличието на опасност от несъвместимост на такова тълкуване с принципа *ne bis in idem*, следва да се припомни, че по силата на член 51, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) нейните разпоредби се отнасят за институциите на Съюза, както и за държавите членки, когато те прилагат правото на Съюза.
- 74 Следва също да се припомни, че принципът *non bis in idem* е закрепен в член 4 от Протокол №7 към ЕКПЧ и в член 50 от Хартата, който гласи, че „[н]икой не може да бъде подложен на наказателно преследване или наказван за престъпление, за което вече е бил оправдан или осъден на територията на Съюза с окончателно съдебно решение в съответствие със закона“.
- 75 Макар признатите в ЕКПЧ основни права да са част от правото на Съюза като общи принципи, както потвърждава член 6, параграф 3 ДЕС, и макар член 52, параграф 3 от Хартата да предвижда, че съдържащите се в тази харта права, съответстващи на права, гарантирани от ЕКПЧ, имат същия смисъл и обхват като дадените им в посочената конвенция, докато Съюзът не се присъедини към тази конвенция, тя не представлява юридически акт, формално интегриран в правния ред на Съюза. В съответствие с разясненията относно член 52 от Хартата, параграф 3 от този член има за цел да осигури необходимата последователност между Хартата и ЕКПЧ, „без това да засяга автономността на правото на Съюза и на Съда на Европейския съюз“ (решение от 20 март 2018 г., *Garlsson Real Estate* и др., С-537/16, ЕУ:С:2018:193, т. 24 и 25 и цитираната съдебна практика).
- 76 Ето защо поставеният въпрос следва да бъде разгледан в светлината на гарантираните от Хартата основни права, и по-специално на член 50 (решение от 20 март 2018 г., *Garlsson Real Estate* и др., С-537/16, ЕУ:С:2018:193, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 77 От самия текст на член 50 от Хартата следва, че е забранено едно лице да бъде преследвано и наказвано повече от един път за едно и също престъпление (решения от 5 април 2017 г., *Orsi и Baldetti*, С-217/15 и С-350/15, ЕУ:С:2017:264, т. 18 и от 20 март 2018 г., *Garlsson Real Estate* и др., С-537/16, ЕУ:С:2018:193, т. 36).
- 78 Що се отнася по-специално до забраната за наказателно преследване на дадено лице за едно и също престъпление (условието „*idem*“), съгласно практиката на Съда критерият, който е релевантен, за да се прецени дали е налице едно и също престъпление, е идентичността на фактите, а именно наличието на съвкупност от неразделно свързани помежду си конкретни обстоятелства, довели до окончателното оправдаване или осъждане на съответното лице. Така член 50 от Хартата забранява налагането за същото деяние на няколко санкции с наказателноправен характер в резултат на различни производства, водени с тези цели (вж. решения от 20 март 2018 г., *Menci*, С-524/15, ЕУ:С:2018:197, т. 35 и от 20 март 2018 г., *Garlsson Real Estate* и др., С-537/16, ЕУ:С:2018:193, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 79 За да установят дали съществува такава съвкупност от конкретни обстоятелства, компетентните национални съдилища трябва да определят дали по двете производства фактите, съставляващи признаците от обективна страна, представляват съвкупност от факти, неразделно свързани помежду си във времето, пространството, както и по отношение на своя предмет (вж. по аналогия решения от 18 юли 2007 г., *Kraaijenbrink*, С-367/05, ЕУ:С:2007:444, т. 27 и от 16 ноември 2010 г., *Mantello*, С-261/09, ЕУ:С:2010:683, т. 39 и цитираната съдебна практика).

- 80 Освен това правната квалификация в националното право на фактите и на защитения правен интерес е без значение за констатирането на наличието на едно и също престъпление, тъй като обхватът на закрилата, предоставена с член 50 от Хартата, не може да се различава в отделните държави членки (решения от 20 март 2018 г., *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, т. 36 и от 20 март 2018 г., *Garlsson Real Estate* и др., C-537/16, EU:C:2018:193, т. 38).
- 81 При това положение следва да се приеме, че член 50 от Хартата допуска извършителят на предикатното престъпление да бъде наказателно преследван за престъплението изпиране на пари, посочено в член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60, когато фактите, довели до наказателното преследване, не са идентични с тези, съставляващи предикатното престъпление, като идентичността на тези факти трябва да се преценява с оглед на критерия, посочен в точки 78—80 от настоящото съдебно решение.
- 82 Както обаче по същество отбелязва генералният адвокат в точки 52 и 53 от заключението си, изпирането на пари по смисъла на член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60, а именно по-специално преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество е получено от престъпна дейност или чрез акт на участие в престъпна дейност с цел да бъде укрит или прикрит незаконният произход на това имущество, се състои от деяние, различно от изпълнителното деяние на състава на предикатното престъпление, макар това изпиране на пари да се осъществява от извършителя на посоченото предикатно престъпление.
- 83 Накрая следва да се припомни, че при прилагането на член 29, параграф 1, буква а) от Закон № 656/2002 запитващата юрисдикция трябва да осигури спазването на принципа *ne bis in idem*, както и на всички релевантни принципи и основни права, гарантирани с Хартата на обвиняемите лица в главното производство (в този смисъл вж. по-специално решения от 8 септември 2015 г., *Taricco* и др., C-105/14, EU:C:2015:555, т. 53 и от 5 юни 2018 г., *Колев* и др., C-612/15, EU:C:2018:392, т. 68), по-специално принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията (решение от 5 декември 2017 г., *M.A.S.* и *M.B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, т. 52) и принципа на пропорционалност на наказанията, закрепени в член 49 от Хартата.
- 84 В главното производство запитващата юрисдикция следва да разгледа приложимостта на член 50 от Хартата и на това основание да провери дали за предикатното престъпление е постановена влязла в сила оправдателна или осъдителна присъда за неговия извършител. В случая запитващата юрисдикция следва да провери дали приключването на наказателното производство във връзка с предикатното престъпление действително представлява осъждане с влязла в сила присъда.
- 85 За да гарантира спазването на член 50 от Хартата, тя трябва да провери дали фактите, съставляващи предикатното престъпление, а именно данъчната измама, не са идентични с тези, за които се води наказателно производство срещу LG на основание член 29, параграф 1, буква а) от Закон № 656/2002, като вземе предвид уточненията, посочени в точки 78—80 от настоящото съдебно решение. Нарушение на принципа *ne bis in idem* би било изключено, ако се установи, че фактите, във връзка с които е образувано наказателното производство срещу LG за изпиране на пари на основание на член 29, параграф 1, буква а) от Закон № 656/2002, не са идентични с тези, съставляващи предикатното престъпление данъчна измама, което, изглежда, следва от предоставената на Съда преписка.

- 86 С оглед на всички гореизложени съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда, че престъплението изпиране на пари по смисъла на тази разпоредба може да бъде осъществено от извършителя на престъпната дейност, от която са получени съответните пари.

По съдебните разноски

- 87 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 1, параграф 2, буква а) от Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която предвижда, че престъплението изпиране на пари по смисъла на тази разпоредба може да бъде осъществено от извършителя на престъпната дейност, от която са получени съответните пари.

Подписи